MALTA

# QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

## S.T.O. PRIM IMHALLEF VINCENT DE GAETANO

Seduta tat-8 ta' Gunju, 2007

Numru 114/2007

**Il-Pulizija**

**v.**

**Natasha Theuma**

**Il-Qorti**:

Rat l-imputazzjoni migjuba mill-Pulizija Ezekuttiva kontra Natasha Theuma talli nhar il-25.08.2006 ghal habta ta' 10:00hrs, fir-Rabat, Ghawdex, u fix-xhur ta' qabel, b'diversi atti maghmulin minnha b'risoluzzjoni wahda u li jiksru l-istess disposizzjonijiet tal-ligi avolja maghmulin fi zminijiet differenti, bhala l-persuna li ghandha l-kustodja ta' bintha minuri D.T.[1] ta' 3 snin, naqset li tghaddi [recte: taghti] l-access ta' bintha lil missierha Brian Theuma bejn l-10:00hrs u 12:00hrs, liema hinijiet kienu miftehma minn qabel, hekk kif ordnata b'Digriet Nru:32/2006 moghti mill-Magistrat Dr. Paul Coppini LL.D. fil-Qorti tal-Magistrati

[1] Dawn ma humex l-inizzjali veri tat-tifla – Qorti ta' l-Appell Kriminali.

(Ghawdex) Gurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni tal-Familja, u dan minghajr raguni xierqa (Art 338(*ll*) tal-Kap 9);

Rat is-sentenza ta’ l-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) tat-8 ta’ Marzu 2007, li permezz taghha dik il-qorti sabet lill-imsemmija Natasha Theuma hatja u kkundannatha ammenda ta’ ghoxrin lira Maltin (Lm20);

Rat ir-rikors ta’ appell ta’ l-imsemmija Natasha Theuma, minnha prezentat fis-16 ta’ Marzu 2007, li permezz tieghu talbet ir-revoka ta’ l-imsemmija sentenza;

Rat l-atti kollha tal-kawza; semghet il-provi u lid-difensuri tal-partijiet; ikkunsidrat:

1. L-aggravju ta’ l-appellanti huwa bazikament li l-ewwel qorti, ghalkemm fis-sentneza taghha esponiet korrettement il-ligi applikabbli in materja, meta giet biex tezamina l-provi akkwiziti erroneament ikkonkludiet li kien hemm l-estremi tar-reat in dizamina, cioe` r-reat kontemplat fil-paragrafu (*ll*) ta’ l-Artikolu 338 tal-Kap. 9. Effettivament, ghalhekk, l-appell huwa essenzjalment wiehed ibbazata fuq l-apprezzament tal-provi. Skond l-appellanti hija tat access ta’ bintha D.T. lil zewgha. Inoltre tikkontendi li jekk dana l-access ma sehhx, dan gara minhabba “raguni xierqa” kif kontemplat fl-imsemmi paragrafu[2].

2. Il-Qorti kompetenti ta’ Ghawdex, bid-digriet taghha tas-6 ta’ Gunju 2006, kienet ordnat li l-access tal-missier f’dan il-kaz jigi ezercitat ***“…taht is-sorveljanza ta’*** **social worker** ***mid-Dipartiment tal-Harsien tal-Familja f’Ghawdex, b’dana illi dan l-access jista’ jigi ezercitat kuljum mit-Tnejn sal-Gimgha, f’hinijiet li jigu mifthema mas-*****social worker** ***li qed isegwi dan il-kaz u l-partijiet.”*** Dan l-arrangament gie in segwitu modifikat, b’digriet tat-28 ta’ Lulju 2006 minn dik l-istess Qorti, fejn gie ordnat ***“…illi l-omm m’ghandhiex tkun prezenti waqt l-access, u lanqas ikun hemm il-htiega tal-presenza ta’*** **social worker** ***waqt il-hinijiet ta’ l-istess***

[2] “Huwa hati ta’ kontravvenzjoni kontra l-ordni pubbliku kull min…meta ordnat jew ordnata mill-Qorti jew kif marbut jew marbuta bil-kuntratt biex jaghti jew taghti access lil wild taghha, jirrifjuta jew tirrifjuta li jaghmel jew taghmel hekk minghajr raguni tajba.”

***access."*** Mill-provi prodotti quddiem l-ewwel qorti, jidher li dawn kienu d-disposizzjonijiet applikabbli ghall-periodu inkriminat.

3. Din il-Qorti taqbel perfettament ma' dak li jinghad fis-sentenza appellata, anke fuq l-iskorta ta' sentenza ta' din il-Qorti (Qorti ta' l-Appell Kriminali), diversament komposta, tas-17 ta' Frar 2005 fl-ismijiet **Il-Pulizija v. Isabelle Cilia**, fis-sens li l-paragrafu (*ll*) in dizamina jimporta element ta' *positive obligation* da parti ta' min ikollu l-kura u l-kustodja tal-minuri. Fi kliem iehor, ma hux bizzejjed li dak li jkun ma jfixkilx l-access tal-parti l-ohra (fil-kaz in dizamina, tar-ragel) izda hemm ukoll l-obbligu li l-parti li jkollha l-kura u l-kustodja "taghti access", espressjoni li timplika, fil-kazijiet kongruwi, li min ikollu l-kura u l-kustodja ghandu fizikament jikkonsenja il-wild lill-parti l-ohra. Fil-kaz **Cilia**, *supra*, gie ritenut li r-rifjut ta' tifel ta' ghaxar snin li jmur ghand missieru, probabbilment ghax kien jara lil ommu tibki u ghalhekk b'sens ta' lealta` lejha ma kienx irid imur ghand missieru, ma kienx jezonera lill-omm milli fizikament tikkonsenja lil dan it-tifel lill-missier. Kif inghad f'dik is-sentenza, l-ordni tal-qorti civili kompetenti kellu jigi rispettat u osservat *ad unguem* u ma setax ***"…jigi evitat biss bl-agir testard ta' tifel ta' ghaxar snin li zgur ma jipprezenta ebda diffikulta` biex jigi konsenjat fizikament, anke okkorrendo kontra r-rieda tieghu, mill-omm lill-missier. Altrimenti jigi li dan it-tifel ckejken ikun qed jassumi poteri ta' qorti ta' appell jew ta' revizjoni biex jibdel hu l-ordni tal-qorti."*** Jizdied jinghad li kieku din il-Qorti ma kellhiex tinsisti fuq l-osservanza skrupoluza tal-ordni tal-qorti civili kompetenti, ikun ferm facli ghal min ikollu l-kura u l-kustodja tal-minuri li taht l-icken pretest jevita l-obbligu tieghu li "jaghti access"; ikun ukoll facli li dan l-obbligu jigi eluz billi, kif sfortunatament spiss jigri, it-tfal jigu manipulati, direttament jew indirettament, bi kliem, gesti jew anke b'semplici atteggjament da parti ta' min ikollu l-kura u l-kustodja biex dawn "jirrifjutaw" li jmorru mal-parti l-ohra. Mill-banda l-ohra wiehed ma jridx jinsa wkoll li anke t-tfal jistghu jippruvaw jisfruttaw u jimmanipulaw is-sitwazzjoni, hafna drabi ta' tensjoni u pika, li jkunu jinsabu fiha l-genituri, a beneficcju taghhom, u dak li jkunu "jridu" jew

"jixtiequ" it-tfal ma hux neccessarjament fl-interess veru taghhom.

4. Mill-provi akkwiziti jidher li l-missier f'dan il-kaz kien qed ikollu access piu` o meno regolari ghat-tfla D.T. sal-21 ta' Lulju 2006. F'din id-data, pero`, inqala' incident fic-Centru Hidma Socjali ta' Ghawdex (fejn il-missier kien qed jezercita d-dritt ta' access tieghu ghal bintu) fejn l-appellanti anke refghet idejha fuq zewga, u effettivament fis-7 ta' Settembru 2006 hija instabet hatja ta' ksur tal-bon-ordni u li hebbet ghal zewgha u kkagunatlu offizi ta' natura hafifa. Minhabba f'hekk, l-ufficjal inkarigat minn dan ic-Centru ma halliex lill-genituri jigu aktar hemm sakemm ikun hemm ordni iehor tal-qorti kompetenti. Kif rajna, fit-28 ta' Lulju 2006 kien hemm it-tieni digriet, u mid-dokumenti ezibiti – ara in partikolari fol.12 – jidher li fil-31 ta' Lulju u fl-1 ta' Awissu 2006, l-access sehh regolarment billi l-omm gabet it-tifla u hallietha mal-missier fic-Centru. Fit-2 ta' Awissu, izda, it-tifla, li ingiebet minn ommha sac-Centru, irrifjutat li thalli lil ommha u tmur mas-*social worker* biex jehodha ghand missierha li kien qed jistenniha gewwa. F'din l-okkazjoni, wara li t-tifla bdiet tibki, kienu l-ufficjali tac-Centru stess li rrikmandaw li l-access ma jsirx u l-omm intbaghtet taghmel rapport fil-Ghassa tal-Pulizija, u l-missier gie infurmat b'dak li kien gara mill-imsemmija ufficjali. Fit-3 ta' Awissu l-appellanti hadet it-tifla c-Centru u, minkejja certu riluttanza inizjali da parti tat-tifla, wara li din intrefghet mis-*social worker* u ttiehdet gewwa ***"…D.T. ran to her father who picked her up."*** (fol. 13 tal-atti). Fl-4 ta' Awissu l-appellanti ma haditx lit-tifla c-Centru ghax qalet li l-istess tifla ma kienitx tiflah u kienet qed tibki (fol. 13). Ghalkemm hija stess irrappurtat telefonikament dan il-fatt lill-Pulizija – ara kopja tal-okkorrenza a fol. 28 u 29 – baqa' ma gie prodott ebda certifikat mediku li jikkonferma r-raguni ghala t-tifla ma ttiehditx ghall-access, u f'dawn il-proceduri l-appellanti ghazlet li ma tiddeponix. Dak li gara <u>f'din id-data</u> huwa, ghalhekk, sufficjenti biex jintegra r-reat ipotizzat (anke jekk mhux, ghall-mument, fil-forma kontinwata tieghu). Fis-7 ta' Awissu l-appellanti regghet ma tfaccatx ic-Centru, u meta l-ufficjal inkarigat mic-Centru cemplilha, hija infurmatu li kienet bit-tifla Malta fl-ufficji tal-"Appogg" "for minor's session with therapist as ordered by court"

(fol. 14). Anke hawn baqghet ma ngabitx prova ta' dan is-suppost ordni tal-qorti (u ghalhekk wiehed issa jista' jitkellem dwar reat kontinwat). Kien hemm okkazzjonijiet ohra fejn l-access sehh regolarment (ez. fil-11 ta' Awissu), okkazjonijiet ohra fejn dana l-access beda izda kellu jigi terminat minhabba li t-tifla bdiet tibki (ez. 9/8 u 14/8), u okkazjonijiet ohra fejn l-appellanti, ghalkemm hadet lit-tifla c-centru, din irrifjutat li tidhol tara lil missiera (wiehed ma ghandux jinsa li t-tieni digriet tal-Qorti civili kompetenti, dak tat-28 ta' Lulju 2006, kien jghid espressament li l-omm m'ghandhiex tkun prezenti waqt l-access, jigifieri li t-tifla kellha tkun ma' missierha mhux fil-presenza tal-omm). F'dawn l-okkazjonijiet jidher li l-ufficjali tac-Centru kienu tal-fehma li m'ghandhomx jisfurzaw lit-tifla li tara lil, u/jew tibqa' ma', missierha. Ghandu jigi precizat li mill-atti ta' din il-kawza ma jirrizultax x'kienet ir-raguni ghala t-tifla kienet qed tirrifjuta li tara lil missierha – jew ghall-anqas li tarah fl-assenza tal-omm (ara n-notament tad-29 ta' Awissu 2006, a fol. 18) – u meta xehdet il-psikologa Dr Miraille Vila fl-udjenza tal-4 ta' Mejju 2007, dina fissret li ma lehaqx kien hemm sessjonijiet bizzejjed mat-tifla u mal-genituri taghha biex hija, cioe` l-istess psikologa, tkun tista' tiddetermina x'qed jikkawza l-atteggjament tat-tifla.

5. Minn dan kollu jidher, ghalhekk, li ghalkemm teknikament kien hemm okkazjonijiet (mill-anqas tnejn) fejn l-omm – l-appellanti – kisret id-disposizzjoni tal-Artikolu 338(*ll*), wiehed ma jistax jghid li hija ma ppruvatx f'okkazzjonijiet ohra tikkopera mal-awtoritajiet tac-Centru biex l-access isehh. Jista' jaghti l-kaz li hija nghatat pariri zbaljati dwar x'kellha taghmel f'kazijiet partikolari, pero` ma jistax jinghad li hawnhekk ghandna l-kaz tipiku ta' genitur li, sforz il-pika mal-genitur l-iehor, qieghed kontinwament, direttament jew b'mod subdolament travisat, jisfida l-ordni tal-qorti ta' kompetenza civili.

Ghalhekk fic-cirkustanzi partikolari ta' dan il-kaz din il-Qorti tilqa' in parti biss l-appell u konsegwentement, filwaqt li tikkonferma s-sentenza appellata in kwantu sabet lill-appellanti hatja skond l-imputazzjoni dedotta, thassarha u tirrevokaha f'dik il-parti fejn ikkundannatha ammenda ta' ghoxrin lira u minflok u ghal din id-darba,

wara li rat l-Artikolu 22(1) tal-Kap. 446, tilliberaha minghajr kundizzjoni (*absolute discharge*).

**< Sentenza Finali >**

---------------------------------TMIEM---------------------------------